

Työ merellä oli merenkulkijalle ainutlaatuinen seikkailu

[Suomalaisen Kirjallisuuden Seura](#) 4.11.2019, 09:00

SKS keräsi muistoja merenkulusta ja merenkulkijoista.

Elokuussa 2019 päättyneeseen [On armas mulle aallon tie](#) -keruuseen kertyi 31 vastaajalta tekstiä lähes tuhat sivua ja valokuvia yli 500 kappaletta. Vastauksien pituus vaihteli muutaman sivun muisteluista koko pitkän meriuran kattaviin kirjoihin. Aineistossa on myös muun muassa merimiespäiväkirjoja, karttoja merireiteistä, postikortteja, kirjeitä ja kuvia meriuran dokumenteista, kuten merimiespasseista. Vastaukset kattavat koko 1900-luvun aina tähän päivään asti, ja mainintoja on myös 1800-luvun merenkulusta. Suurin osa muisteluista keskittyy 1960–80-luvuille. Merille lähtijät ovat kirjoitelmissa useimmiten nuoria miehiä. Monet kuvaavat ensimmäisen jobin, eli pestin saamista, satamassa odottelua ennen laivalle kutsumista ja innokkaiden, tuoreiden merenkulkijoiden lähtöä laivoille. Kuvauksia on myös merelle lähteneistä sukulaisista maihin jääneiden läheisten näkökulmasta.

Laivat, joilla kirjoittajat ovat purjehtineet, ovat suurelta osin olleet kauppalaivoja, mutta mukaan mahtuu myös jäänmurto- ja merenmittaustarkoituksiin käytettyjä aluksia. Vastaajien urat kattavat laajasti laivojen ammattikirjoja. Kirjoituksissa kuvaillaan esimerkiksi lämmittäjän, kokin, jungmannin, messipojan, radiosähköttäjän ja konemiehen töitä. Laivojen tiet veivät niin lähelle Pohjanlahdelle kuin kauas Atlantin yli Amerikkaan tai Suezin kanavan kautta Persianlahdelle. Satamat, joissa laivat ovat pysähtyneet, olivat nekin läheltä ja kaukaa; Saksasta, Neuvostoliitosta, Espanjasta, Marokosta, Meksikosta ja monista muista kohteista.

Merenkulkijat kertovat niin arjesta merellä, töissä ja töiden ulkopuolella kuin satamakaupungeissa vietetyistä vapaa-illoista. Myös laivatyön yhteydessä kohdattuja mieleenpainuneita henkilöitä kuvaillaan, olivat he sitten satamissa kohdattuja paikallisia tai kansamerimiehiä. Kansainvälisessä työssä kielelliset vaikeudet nousevat pintaan niin laivoilla kuin satamissa. Tottuminen elämään merellä on vienyt aikaa. Kaikki eivät siihen koskaan sopeutuneetkaan, vaan vaihtoivat alaa lyhyen meriuran jälkeen.

Vein paperit, kirjat ja myös tullauskirjan hyttiin. Ei siinä paljon aikaa ollut ihmetellä ja ihastella hyttiä, mutta olo oli kyllä niin merimiesmäinen, ettei totakaan. Siis minä, sekatyömiehen poika omassa hytissä messikallena päällystön puolella, siis palvelemassa konemestareita ja perämiehiä, ja tämä on minun ensimmäinen laivani. Minä olen nyt siis merimies. Tunsin oloni suureksi, niin suureksi, että voisin siirtää jopa vuoria, kiivetä aallon harjanteelle ja tarkkailla merta. Koko maailma avautui edessäni ja tunsin nuoren mielen riemua ja seikkailun odotusta.

Vaikka suurin osa kirjoittajista on jo eläkeikäisiä, on joukossa myös muutamia, joiden ura on jatkunut nykypäiviin asti. Merenkulun muutosta kommentoidaan toteamalla teknologiakasvun johtaneen työntekijöiden määrän rankkaan vähenemiseen laivoilla. Työn tehostumisen ja pienempien miehistöjen vuoksi myös yhteisöllisyys laivoilla on hiipunut. Toisaalta positiivisena asiana mainitaan esimerkiksi Internetin tulo laivoille, jolloin merimatkan aikana pystyi pitämään yhteyttä myös laivan ulkopuoliseen maisemaan.

Kirjoituksista tulee esille merenkävijöiden käyttämä sanasto. Aineistossa on myös merimieslauluja ja kuvailuja esimerkiksi joulun vietosta merellä.

Työ merellä oli monelle nuorelle miehelle seikkailu, jota mistään muualta ei voinut saada. Sen kautta päästiin näkemään maailmaa, kokemaan uutta ja solmimaan elinikäisiä ystävyksiä. Monille meri jäi pysyväksi osaksi identiteettiä. Vaikka työt laivoilla loppuivat, meri pysyi mukana omista muistelmissa, veneilyharrastuksena tai meriaiheisten kirjojen keräämisen kautta.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura keräsi muistoja mereltä 1.3.–31.8.2019. Vastaukset on arkistoitu SKS:n arkistoon.

Kiitämme kaikkia keruuseen osallistuneita! Vastaaajien kesken arvotut palkinnot on postitettu voittajille.

Lisätietoja:

SKS:n arkisto, puh. 0201 131 240, keruu@finlit.fi